

«8D04201 – Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған Ахмет Ғалымжан Бауржанұлының «Қазақстан Республикасында климатты қорғауды құқықтық қамтамасыз ету мәселелері» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына отандық ғылыми кеңесшісінің

ПІКІРІ

Диссертациялық зерттеу тақырыбының өзектілігі және оның қазіргі ғылым мен практика үшін маңызы. Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасында климатты қорғауды құқықтық қамтамасыз ету мәселелерін халықаралық реттеуге белсенді қатысады. Елімізде климатты қорғау саладағы көптеген халықаралық келісімдер мен конвенцияларды ратификациялады. Қазақстан Республикасының ұлттық заңнамасы қоршаған ортаны қорғау және климаттың өзгеруіне қарсы күрес жөніндегі шараларды іске асыруға да бағытталған. 2021 жылғы 2 қаңтарда Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі қоршаған ортаны қорғау саласындағы негізгі нормативтік құқықтық акт болып табылады. Бұл ретте Мемлекет басшысы Қазақстанның дамушы елдерді қолдауды көздейтін жаһандық күш-жігерге үлес қосатынын және «жасыл» экономикаға өтуді стратегиялық басымдық ретінде маңызды болып табылады.

Жаһан елдерінің «жасыл» дамуға бет бұруы ең жақсы, таза, қауіпсіз және өркендеген әлемнің негізін қалауға керемет мүмкіндік екені күмәнсіз. Алайда ол үшін климаттың өзгеруіне бағытталған мемлекеттік және жекеменшік қаржыландыру көлемі де соған сай болуы керек. Бұл климаттағы өзгеріс салдарын жұмсарту бағытындағы тиісті жұмыстарға төнетін қатерді азайтуға, қоршаған ортаға инвестиция құюға және табыс әкелетін орнықты экономика моделін құруға мәселелері басты назарда.

Зерттеу тақырыбының өзектілігі халықаралық стандарттарға сәйкес Қазақстан Республикасының климатты қорғау, климатты тұрақтандыру саласындағы заңнамасын жетілдіру, сондай-ақ климатты қорғауда мемлекеттік органдар жұмысының тиімді ұйымдастыру тетіктерді әзірлеу, климатты қорғауды цифрландыру қажеттілігіне байланысты теориялық және тәжірибелік мәселелерді шешу бойынша ұсыныстар мен тұжырымдар жасауға бағытталған.

Ізденуші климатты қорғауды құқықтық реттеуге бағытталған ғылыми зерттеулерді, құқықтық актілерді және халықаралық құқықтық құжаттарды талдау бойынша зерттеулер жүргізді. Диссертацияда осы құқықты түсінудің ғылыми тәсілдері ұсынылған, оның эволюциясы, халықаралық стандарттар және құқық қолданудың ұлттық ерекшеліктері қарастырылған. Шетелдік және отандық климатты қорғау саласындағы заңнамасын салыстырмалы талдауға ерекше назар аударылды.

Жұмыстың негізгі теориялық және әдіснамалық ережелері. Ахмет Ғ.Б. диссертациялық зерттеу жұмысында климатты қорғаудың мәні мен маңыздылығы, халықаралық және ұлттық заңнама контекстіндегі нормативтік реттеуге қатысты іргелі теориялық-құқықтық ережелер көрсетілген. Диссертациялық жұмыстың әдіснамалық негізіне нормативтік құқықтық

актілерді талдауды, салыстырмалы-құқықтық әдісті, жалпы ғылыми және арнайы танымдық әдістер қолданылды. Атап айтқанда, диалектикалық әдіс, жүйелеу, салытырмалы құқықтық әдістер, форамальды заңи әдістер, тарихи - құқықтық, және талдау әдістері теңінен қолданылды.

Алынған ғылыми нәтижелер. Зерттеу барысында климатты қорғауды құқықтық реттеу, климаттың өзгеру саласындағы заңнамалық олқылықтар мен халықаралық стандарттарға сәйкессіздіктер анықталды. Сондай-ақ, климатты құқықтық реттеуде шетелдік тәжірибе үрдістерді ескере отырып, ұлттық заңнаманы жетілдіру бойынша ұсынымдар мен арнайы заң жобаларын әзірленді.

Диссертацияның құрылымы мен мазмұнының сәйкестігі. Диссертациялық жұмыс зерттеудің мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес келетін нақты құрылымға ие. Ол кіріспеден, үш тараудан, қорытындыдан, пайдаланылған әдебиеттер тізімінен және қосымшадан тұрады. Бірінші бөлімде климаттың экологиялық құқықтық мәні мен мазмұны, оны қорғаудың құқықтық қағидалары, климатты қорғау заңнамасының қалыптасуы мен дамуы және Қазақстан Республикасының ұлттық заңнамасына халықаралық климатты қорғаудың құқықтық тетіктері мен мәселелері қарастырылады. Екінші бөлімде климатты қорғаудың мемлекеттік құқықтық реттеу, климаттық қорғау саласында мемлекеттің институционалдық құрылымын жетілдіру, климатты қорғауды құқықтық тұрғыдан жетілдіруге зерттеулер жүргізген. Үшінші бөлімде Қазақстан Республикасы цифрлық трансформациясы жағдайында климатты қорғауды құқықтық реттеу мен шет мемлекеттерінің заңнамасы мен тәжірибесіне салыстырмалы талдаулар жүргізіп нақты ұсыныстар мен тұжырымдар берілген.

Алынған нәтижелерді негіздеуге автордың негізгі тәсілдері. Ізденуші климатты қорғауды құқықтық реттеуде шетелдік тәжірибелермен заңдарына салыстырмалы-құқықтық талдауды пайдаланады. Диссертациялық жұмыста климатты қорғауды құқықтық реттеу, климатты қорғауды мемлекеттік реттеу тетігі, климатты қорғау саласындағы шетелдердің заңдары мен тәжірибелеріне ерекше назар аударып, зерттеу нәтижесінде өз тұжырымдарын сенімді түрде дәлелдейді.

Зерттелетін мәселеге қосқан жеке үлесі климатты қорғау саласын реттейтін заңнаманы жетілдіру бойынша ұсыныстарды өз бетінше әзірлеумен, Қазақстан Республикасында климатты қорғаудың құқықтық жағдайларын талдаумен көрінеді.

Диссертациялық зерттеу нәтижелері бойынша автор климатты қорғау және климатты қорғауды цифрландыру, климатты қорғауды мемлекеттік реттеу тетігі, климатты қорғаудың практикалық ұсыныстарды тұжырымдау қабілетін көрсетті. Ғылыми академиялық сауаттылықтың жоғары деңгейін көрсетті, бұл кешенді зерттеу жүргізуге және климатты қорғауды құқықтық реттеуді жетілдірудің нақты жолдарын ұсынуға мүмкіндік берді.

Бұл ғылыми жұмыс терең теориялық зерттеу мен Қазақстан Республикасында және шетелде климатты қорғауды жетілдіру жүйесін практикалық талдаудың нәтижесі болып табылады. Зерттеу заң ғылымдарының, экологиялық құқық, табиғат ресурстары құқығы, халықаралық экологиялық құқығын дамуына, климатты қорғау саладағы

заңнама мен құқық қолдану практикасын жақсарту бойынша өзіндік ұсыныстар мен заң жобасы ұсынылды.

Жұмыста тұжырымдалған қорытындылар мен ұсынымдар климатты қорғауды құқықтық реттеу саласындағы заңнамаларды дайындау, табиғат ресурстар саласындағы заңнамаларға толықтырулар мен өзгерістер енгізу кезінде, экологиялық құқық, халықаралық экологиялық құқық білім беру процесінде пайдаланылуы мүмкін.

Қорытындылай келе, Ахмет Ғалымжан Бауржанұлының «Қазақстан Республикасында климатты қорғауды құқықтық қамтамасыз ету мәселелері» тақырыбындағы диссертация талаптарға сәйкес жазылған, ал авторы «8D04201 – Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертациялық кеңесте қорғауға ұсынуға лайық деп санаймын.

Отандық ғылыми кеңесшісі:

**І. Жансүгіров атындағы Жетісу университетінің
Құқықтық пәндер кафедрасының меңгерушісі,
философия докторы (PhD),
қауымдастырылған профессор (доцент)**

Д.Н. Бекежанов

«__» _____ 2026 ж.

